

Thesis Title	Use of Wild Plants in Karen Women's Livelihood Systems	
Author	Miss Patcharin Nawichai	
Master of Science	Agriculture (Agricultural Systems)	
Examining Committee:	Assoc. Prof. Dr. Benchaphun Ekasigh	Chairman
	Assoc. Prof. Benchavan Tongsiri	Member
	Lecturer Phrek Gypmantasiri	Member
	Mr. J.F. Maxwell	Member

ABSTRACT

This study focuses on forest utilization by Karen women, especially of wild plants which are gathered for daily consumption and used for many other purposes as part of their indigenous knowledge.

The objectives of the study were to study wild plants collected by Karen men and women for domestic consumption and utilization, to describe women's role in Karen households food production, and consumption, to identify patterns and sources of wild plants Karen women gathered for household consumption and other purposes, and to assess the decline in abundance of wild plants.

This study was conducted in three Karen villages *viz.* Chan, Den, and Nong Jet Nuai, Ban Chan Subdistrict, Mae Chaem District, Chiang Mai Province. Intensive interviews of Karen people among 30 households, and group interviews were conducted. Samples of wild plant species were collected for identification. The study found that at least 203 wild plant species were known and used by the villagers. Wild plants used in Chan, Den, and Nong Jet Nuai were 111, 136, and 138 species, respectively. Women from these three villages collected more wild plant species than

men. They collected 85, 119, and 122 species, respectively. From the three villages, men from Chan, Den, and Nong Jet Nuai villages collected 61, 65, and 62 species, respectively. All wild plant species collected by women could be grouped into 5 main groups *viz.* food, fodder, dyes, medicine, and fuelwood.

Almost all women interviewed from the three villages collected wild plant species from each group and in quantities more than men, except medicinal plants, which men collected more than women. Women collected wild food plant species more than other species, but fuelwood was collected in the largest quantities. The average quantities of wild food plant species, fodder, dyes, medicine, and fuelwood (in baskets) collected by women were 129, 456, 13, 3, and 2,368 kilograms per person per year while men collected these wild plant species at 50, 115, 1, 8, and 76 kilograms per person per year, respectively. Wild plant gathering was not influenced by the status of the collector since palatability and ease of finding were the main reasons for collecting. Women went to collect wild plants near their villages, particularly near streams.

Presently the diversity and quantities of wild plants are decreasing because of increased population and habitat destruction. Four species have been seriously decreased and are not available around the villages. Six species have decreased seriously, but are still available in the forest near the villages. Eleven species have begun to decrease. A number of wild plant species used as food were found to be propagated in home gardens, mostly by women.

136 และ 138 ชนิด ตามลำดับ ซึ่งหญิงปกากะญอจากทั้ง 3 หมู่บ้าน ได้เก็บพืชป่ามาใช้ประโยชน์ จำนวนชนิดมากกว่าชาย โดยได้เก็บมาใช้ถึง 85, 119 และ 122 ชนิด ตามลำดับ ในขณะที่ชายปกากะญอจากทั้ง 3 หมู่บ้านนั้น เก็บพืชป่าเป็นจำนวน 61, 65 และ 62 ชนิด ตามลำดับ โดยพืชป่าทั้งหมดที่ถูกเก็บมาใช้ประโยชน์นั้นแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มหลักคือ กลุ่มพืชอาหาร กลุ่มพืชเลี้ยงสัตว์ กลุ่มพืชสีย้อม กลุ่มพืชสมุนไพร และกลุ่มไม้พื้ ซึ่งหญิงปกากะญอส่วนใหญ่เก็บพืชในแต่ละกลุ่ม ทั้งชนิดและปริมาณมากกว่าชาย ยกเว้นพืชในกลุ่มยาสมุนไพร ที่ชายเก็บมากกว่าหญิง

พืชป่าที่หญิงปกากะญอ (ชายปกากะญอ) เก็บมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ โดยเฉลี่ยต่อคน ต่อปี มีปริมาณดังนี้ พืชอาหาร 129 กิโลกรัม (50 กิโลกรัม) พืชอาหารสัตว์ 456 กิโลกรัม (115 กิโลกรัม) พืชสีย้อมผ้า 13 กิโลกรัม (1 กิโลกรัม) ยาสมุนไพร 3 กิโลกรัม (8 กิโลกรัม) และพื้ซึ่งถูกเก็บโดยใช้ตะกร้า 2,368 กิโลกรัม (76 กิโลกรัม)

การเก็บพืชป่าแต่ละชนิดมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ถูกกำหนดโดยฐานะของผู้เก็บ แต่จะขึ้นอยู่กับความชอบของผู้เก็บและการหาเก็บได้ง่ายของพืชชนิดนั้นๆ โดยหญิงปกากะญอมักหาเก็บพืชป่าใกล้กับหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณใกล้ถ้ำธาร

ในภาวะปัจจุบันเกิดการลดลงของพืชป่าทั้งจำนวนและชนิดเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และการทำลายถิ่นอาศัยของพืช โดยมีพืชป่า 4 ชนิดที่เกิดการลดจำนวนลงอย่างรุนแรง และไม่สามารถหาเก็บได้ในบริเวณใกล้หมู่บ้าน อีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยพืชป่าจำนวน 6 ชนิด ที่มีการลดลงเช่นกัน แต่ยังสามารถหาเก็บได้ในป่ารอบๆหมู่บ้าน ส่วนกลุ่มสุดท้ายประกอบด้วยพืชป่าจำนวน 11 ชนิด ที่เริ่มลดจำนวนลง ซึ่งชาวบ้านได้ตระหนักถึงปัญหานี้จึงได้มีการนำพืชป่าบางชนิด มาปลูกไว้ในบริเวณพื้นที่รอบบ้าน โดยที่หญิงปกากะญอมักเป็นคนนำมาปลูกมากกว่าชาย